

FRAN GOVEKAR:

ŽABOTA.

I.

Vsenaokoli je kraljevala blesteča, dišeča, vriskajoča, pojoča pomlad.

Kostanji, sveže zeleni in z bohotno sočnimi cvetovi posejani, so bili podobni božičnim drevescem, polnim belih svečic. Ščinkavci so ne-trudno odpevali izzivajočemu brlizganju kosov in penic, na desni in levi nad travniki pa so gostoleli škrjanci v veseli tekmi svoje visoke pesmi.

Koncipist dr. Žabota je korakal po drevoredu. Nad njegovo glavo se je razgrnilo cvetja v eno samo zelenobeló streho in tam po bližnjih holmih se je belilo, kakor bi se pasle črede ovčic. Solnce je sijalo toplo in mehko, in zrak je bil nasičen vonja in prijetne vlage. Z razkošjem se je naslajalo oko, pohlepno je bilo uho, a duša se je utapljala v zavest blaženstva.

Dr. Žabota je bil najmlajši in najlepši uradnik c. kr. okrajnega glavarstva. Čutil se je presrečnega: pred par dnevi je bil prestavljen semkaj in zdaj šele je bil povsem svoboden vezi, ki so ga uklepale doslej v očetovski hiši v Ljubljani.

Vse življenje doslej je prebil pod nadzorstvom strogega očeta in še strožje mamice. Nikamor se ni smel ganiti brez njunega spremstva; na Dunaju je živel v družini svojega resnega strica, ki mu ni dovoljeval nikakih zabav ter ga je po očetovih navodilih priganjal le k učenju in polaganju izpitov, ko pa je postal praktikant pri c. kr. vladi v Ljubljani, je prišel znova pod nadzorstvo očeta, dvornega svetnika.

Vse gimnazijske razrede je dovršil z odliko, pri zrelostnem izpitu je bil prvi odlikaš in svoj doktorat je dosegel sub summis auspiciis. Vzorno vzgojen in izomikan sin je bil torej, a srečen je postal šele sedaj, ko se čuti moža, svobodnega vseh poukov, graj in svaritev preskrbnih roditeljev in sorodnikov. „Živeti, doživeti!“ je kričala kri po njegovih žilah, „živeti, doživeti!“ je hrepenelo njegovo srce. A živel je doslej kakor dete ob roki pestunjinini in doživel ni več kot stroj, ki teče in hrupí v delarni.

Njegov dekliški, kakor breskev rožnati obraz z nežnimi brčicami, njegova široka, trda pleča, ozki pas, male noge in snežno bele roke, njegovo temno oko za zlatim nanosnikom... vse, vse na Žaboti je bilo tako lepo, da bi moralo razvneti žensko srce.

In vendar še doslej ni poznal ženske. Zdrav, krepak, poln življenja, a ni ljubil še nikoli! Pač je hrepenel, se mučil v sanjah, iztezal roke, a še nikdar ni objel ženskega telesa; še nikdar poljubil gorkih ženskih ustec. Ni smel, ni mogel, ni znal. Privzgojili so mu strah pred vsem, kar je v zvezi z ženskimi bitji, a hkratu ga je gnalo in vabilo vse le za njimi. Trpel je, premagoval svojo bojazen in končno se je odločil:

„Doživeti hočem! Ljubiti, ljubljen biti! — O sladke tajne večno čarobnega in zagonetnega ženskega bitja, odkrijte se tudi meni! Vsak tovariš ima ljubico. Zdaj sem neodvisen, — dobiin si jó tudi jaz: dekle ali ženo. Hočem, moram!“

Tako je razmišljal po drevoredu, ves vroč, odločen in podjeten.

Ko je zavil okoli košatega grma, pa se je skoraj zadel ob damo, ki je stopila iz stranskega drevoreda. Zórnzil se je, dvignil klobuk in zamrmral: „O, pardon —!“

Ko je stopil še tri štiri korake, se je ozrl. Krasna dama! Pravcata valkira! — Toda tudi dama se je ozrla za njim v prav istem hipu. Obema je postalo nerodno, zasmejala sta se v zadregi ter šla urno dalje... Na ovinku poti k vodometu se je Žabota ustavil iznova, potrkal s svojo palčko po svojih novih amerikankah, nagnil glavo in izpod krajev pogledal za valkiro. In glej: tudi ona je stala na nasprotnem, simetričnem ovinku pod cvetočim kostanjem, upirala oči navidezno v ščinkavca, ki je prepeval na veji, štrleči preko poti, a v istini se je ozirala za njim...

Ob bazenu vodometovem sta si hip kasneje stala nasproti ter zrla, stoječa na nasprotnih straneh, v kalno vodo. Debelušen bronast deček je stiskal ped dolgo ribico za vrat in ribica je bruhala neprestano več metrov visoko v zrak tenak vodni žarek, ki se je razprševal med svojim padcem v tisočero biserov. Po vodi so plavale med ločjem zlate in srebrne ribice ter poskakovale za mušicami, ki so plesale nad gladino.

Žabota pa je videl le njo: visoko, črnih, bujnih las, močnih obrvi in prekrasnih životnih oblik. Njena motno zarjavela polt je bila slična mlademu bronu, a podpluta z najnežnejšo rdečico, napeta in gladka. Zares razkošno lepa in vznemirljivo zdrava ter zapeljiva žena!

Tik bazena je stala klop in nad njo je dvigala cvetoča akacija svojo okroglo, opojno vonjajočo glavo. Dama je sedla, se zasmejala in dejala:

„Ali sem vas prehitela? — No, tudi za dva je dovolj prostora, — če hočete.“

Seveda je hotel. Hipec nato je že sedel tik nje, ji poljubljal ročico in zagotavljal:

„Presrečen sem... Verujte mi, ko sem vas zagledal, sem se takoj odločil, da se vam moram približati... Moram, pa kakorkoli! Še nikdar nisem videl tako krasnih oči, tako krasnih las... še nikdar...!“

„Joj, joj, kako se vam mudi, gospod doktor!“ se je zasmejala in pokazala dve vrsti belih zob brez vsakršne plombe. „A vedite, da moškim že davno prav ničesar ne verjamem!“

„Meni verjemite! Le meni! Nikakega namena nimam... sebičnosti ne poznam... pusto laskanje mi je zoprno. Tujca sva si: vi ne veste, kdo sem jaz, jaz ne vprašam po vašem imenu... Danes sva se slučajno videla, jutri že bova morda zopet daleč narazen ter se ne srečava nikdar več. Nikdar, o Bog, kako strašno!“

Sentimentalno je sklonil svojo glavo in narahlo, boječe položil svojo dlan na njeno ob klopi visečo ročico ter jo pogladil.

Ni je mu umaknila, kakor bi niti ne čutila njegovе, a vzdihnila je:

„Kako čudna je usoda! Ni še pet minut, odkar še slutila nisva drug o drugem, a zdaj sediva tu. Kaj naju je privedlo prav ta hip v ta drevored? Kaj naju je posadilo skupaj na to isto klop? Čudno, čudno, — in vendar tako lepo!“

II.

Kavarnar Brencè je bil nadušljiv orjak z debelo plešasto glavo, štrlečih ribjih oči in vedno zaripljenih lic. Ker je bil trebušat in je imel srčno hibo, je težko hodil, z naporom sopel ter posedal ves dan poleg blagajnice. V blagajnici je bila preko dneva blagajničarka in le na večer, kadar je bilo največ gostov ter je morala blagajničarka pomagati pikolu Jožku, je posedala ondi njegova lepa žena.

Nekega popoldneva, ko se je uradništvo okrajnega glavarstva in davkarije razšlo po svojih pisarnah, je Brencetova kavarna osamela.

Pikolo Jožko, utrujen in upehan, se je skril za špansko steno ob peči ter je ondi zadremal, blagajničarka je šla v kuhinjo kramljat s kuharico, kavarnar Brencè pa je zdehal in hropel za svojo mizico sam in razmišljal.

Tedaj je prišumela po vrtinčastih stopnicah, ki so vodile iz kavarne naravnost gori v kavarnarjevo stanovanje, gospa Liza.

„Ti!“ se je ozrl Brencè.

„Kaj pa?“

„Ali ne misliš, da bi bil že čas?“ je vprašal Brencè. „Dejal bi, da je dovolj —; končaj, če hočeš ali pa —!“

Dvignil je svoj zaripljeni obraz, izbulil oči in se udaril po kolenu s svojo ogromno pestjo.

„Res, dva meseca bo že“, je odgovorila Liza. „Tudi meni je že dovolj. Saj če bi ne bil tako neroden, bojazljiv...“

„Menda si nerodna to pot samo ti?“ je odvrnil kavarnar. „Ne upa si... vrag ve, kako se vedeš!“

„Kakor zmerom. A boji se menda tebe“, se je branila Liza.

„Moraš pač drugače... Če hočeš, nocoj.“

„Če misliš? Meni je prav“, je odgovorila lepa kavarnarica in se zagonetno nasmehnila.

„Torej ob enajstih,“ je prikimal Brencè. „Ali morda že prej?“

„Ne, rajši kasneje... poznam ga... težko je ž njim.“

„Prav, točno ob enajstih torej.“

V kavarno je stopil profesor penzijonist.

Brencè je zahropel: „Jožko!“, s težavo dvignil svojo pezo in so-pihaje oddrsal v kuhinjo...

Po večerji se je začela kavarna polniti. Na dveh biljardih so igrali obrtniki in uradniki, metali karte, dominali, par trgovskih pomočnikov je šahiralo, le dvoje, troje profesorjev je molče bralo časnike.

Jožko je prižgal že plinove luči, ko je po kavarni zadišalo po kolinski vodi, španskem bezgu in vijolicah. Vstopil je koncipist Žabota.

Počasi je slačil rokavice, se zagledal v visoko zrcalo na steni, si pogladil lase, popravil nanosnik ter konstatiral z zadovoljstvom: „Tip-top!“ Lasje so se svetili kakor lakirani, lici sta bili gladki in nežno popudrani in vrhu glave se mu je svetila kakor z ravnilom potegnjena bela preča. Počasi se je okrenil, zazrl gospo Lizo in se poklonil. Kavarnarica se mu je sladko nasmehnila in mu pokimala. Samozavestno se je zravnal ter stopil naglo k njej.

„Poklon, milostiva! Smem li prositi za oreh črne kave?“

„Uf, kako ste pa nocoj spet lepi, gospod doktor!“ je zagostolela Liza in polagala dalje po dva in dva sladkorja na pakfonske krožničke. „Gotovo ste imeli zopet randevú!“ Požugala mu je s prstom, očitajoče ga je pogledala in zavzdihnila.

Koncipist pa je protestiral: „Ali, milostiva, kaj vendar govorite! Nikdar... nikdar! — Saj veste: samo eno žensko na svetu ljubim... tajno, nesrečno... samo po eni koprni... zaman, zaman...“

„Pojdite, pojdite! Če bi ne vedela, kakšen Don Juan ste!“

„Zagotavljam vas, milostiva —!“

Pritekel je Jožko s črno kavo in pogledal koncipista vprašujoče, kje naj mu servira.

„Tjale postavi, Jožko!“ je ukazala kavarnarica in pokazala mizo tik pred blagajno. „Sedite, gospod doktor... prosim, nocoj tjale predme — za mizico mojega medveda godrnjavca!“

„A vaš gospod soprog?“ je vprašal plaho.

„Odpeljal se je nakupovat vina — ne bo ga, upam, vsaj do jutri opoldne. Dà, dà, kar sedite brez strahu! Nocoj sem, hvala Bogu, zopet enkrat svobodna, nocoj se lahko nakramljava do sita in če me spravite v židanc voljo, greva po zaključku še kam kroat, haha.“

Kakor grlica se je zasmejala, pa hitela nalivati Jožku in Lojzki likerjev in žganja, ubijati sirova jajca in razdeljevati sladkor po pok-fonskih krožničkih.

Pristopil je davčni pristav Gorjup, dolg, suh neotesanec, košatih brkov in goste nepočesane grive.

„Lepa ste... prizdigalna, kakor pravijo pri nas, da bi vas kar vgriznil! Pri moji veri, da!“ je dejal in odrinil koncipista.

„Kar poskusite!“ je odgovorila gospa Liza in zabliskala z očmi po pristavu.

„Kaj mislite, da si ne upam!“ Hipoma je segel po njej in jo trdo zgrabil za goli komolec.

„Izpustite!“ je s koketno bolestjo viknila Liza in ga narahlo udarila s srebrno žličko po roki. „Grobi ste... uh, kako me boli! Glejte!“ Razgalila je roko skoro do pod pazduhe in jo pokazala. O, nič vas ne maram... Gospod doktor je finejši kavalir, in njega imam rajša, da veste!“

„O, take konkurence se resnično bojim!“ se je zarogal pristav in zaničljivo pomeril koncipista. Nato pa se je sklonil nad blagajno in pošepetal: „Ne zamerite... ali nocoj bi vse zdrobil, — zmečkal... ker preveč ste lepi!“

Odšel je, tresoč se od zadrževane strasti, a prihajali so drugi: višji oficijal, poštni ekspedijent, sollicitator, koncipijent... vsi so se ji laskali, a dasi se je ljubeznivo nasmehnila in se šalila z vsemi, vedno in vedno je Žabota slišal iznova: „Ne... nocoj ne maram nikogar... moj kavalir je nocoj gospod koncipist!“

Žabota je užival. Raztresen je listal po ilustriranih časopisih, pil kavo, ogledoval svoje opalaste nohte, se motril v zrcalu, si naravnal kravato, natezal modni telovnik in bliskal z očmi po lepi gospe. Vsak hip se je srečal z njenim pogledom in usmevom. In kakor vselej ob takih prilikah, si je dejal: „No, dà, kajpak! Zrela je — zrela. Še malo potresem, pa mi pade v naročje. O sladke tajne večno zagonečnega ženskega bitja!“

Nerodno je bilo.

„Če zaprem šele ob enajstih, je mogoče, da res ne bom imela nič od tega... Dovolj je bojazljiv! A čemu bi imel vedno le Brencè korist, jaz pa samo trud? — Žabota je tepèc, toda vendarle — srčkan tepec.“

Tako je razmišljala gospa Liza ob desetih zvečer. Pravkar se je kavarna za hip izpraznila in pred blagajnico je sedel le še koncipist.

„Kar hitro... tod po stopnicah!“ mu je dejala. „Pa tiho... tu imate ključ! Takoj bom za vami.“

Stekla je sama po njegov svršnik in klobuk ter mu ju vrgla v roke.

Žabota je stekel navzgor, Liza pa je vzela biljardni kej ter porinila kazalec na viseči uri za šestdeset minut naprej.

Ko se je Jožko vrnil iz kuhinje, je sedela gospa že zopet na svojem blagajničarskem stolcu. Glasno je zazdehala, raztegnila roki in kakor zelo zaspana vprašala:-

„Kaj še ni enajst?“

Resnično, zaspani Jožko se je razveselil:

„Res... je že! Ali naj zaprem?“

„Najprej ugasi!“ je odgovorila gospa, zaklenila blagajno in odšla po stopnicah v stanovanje... (Konec prihodnjič.)

JANKO SAMEC:

PAN.

Pod mojim oknom v vetrih park šumi
in skrit v grmovju stari Pan se stiska
in na piščalko svojo pesem piska,
skrivnostno pesem davnih, davnih dni.

Čez bele steze sklanjajo platane
zamišljeno se kot pobožne nune,
ko molijo vse v božjo voljo vdane —
V fontanah lomijo se žarki lune.

Ne spijo rože v gredah. Samo trudne
nagnile k tlom so drobne glave svoje,
da boljše čule bi resnice čudne,
ki stari Pan jih vsako noč jim poje.

*Nisi napak petnik - Samec
OK, 28/2 1920.*

FRAN GOVEKAR:

ŽABOTA. (Konec.)

III.

Kavarnar Brencè pa je sedel v krčmi svojega prijatelja v sosednji vasi. Tovariša sta bila nekdanj pri vojaki, kasneje par let pri orožnikih in dobra sta si ostala doslej. Domenila sta se že zaradi sodca vina in par sto jajec, nato sta začela piti. In da je lažje teklo, sta si dala opražiti troje piščancev. Ko sta jih počasi obirala, pa sta začela — kakor vselej, kadar sta se takole sešla — razpravljati o svojih doživljajih v Bosni in Hercegovini ter kasneje na patroljah po kranjskohrvaški meji. Živo sta se razgovorila in junaško pila.

„Ej, Bogu hvala, zdaj nama je pač bolje!“ je dejal krčmar, prežveknil požirek, zacmakal in zvrnil celo čašo vase: „Dobro nama je.“

„Hvala Bogu, res bolje,“ je pritrdil Brencè, si zlil par kapljic na dlan, jo pomencal, povohal in dostavil: „Bo, mislim, bo.“

„Samo da bi starosti ne bilo... in pa zdravja, zdravja nama Bog daj!“

„Ej, tega, tega!“ je zahropel Brencè. „Mene tare naduha in srce mi nagaja.“

„Nič ti ni. Samo preveč posedaš, ga je tolažil prijatelj kamerad. „Lahko si zadovoljen. Kavarna ti donaša dobičke, da je veselje. In tudi v zakonu imaš srečo. Lepo, postavno ženo imaš, da te vse zavida.“

„Premlado... vem, dosti premlado in pregosposko zame,“ je odkimal Brencè z rahlo nevoljo. „Ampak nič se ne pritožujem: pridna je, zaslužiti zna.“

„Saj to je! Glavno: zaslužek! Moja rajnica — Bog ji daj nebesa! — pa ni bila za nobeno delo, bolehalo je vse življenje in ko je umrla, je bilo zame že prepozno. Kdo bi se ženil na starost! Tvoja pa je mlada, čedna, zdrava, pridna... vse tišči zaradi njene prijaznosti v tvojo kavarno, vem...“

„Res, pridna, pridobitna... nič ji ni reči. Dela... služi, rada zasluži, samo —“

„Premlada? Ej, modra je, zelo modra... izobražena,“ jo je branil krčmar, ki je vedel, kaj prija prijatelju. „Besede zna postavljati, kakor se spodobi in vsak rad pokramlja ž njo.“

Brencè je zadovoljno prikimal in poslušal. Ko pa je pogledal na svojo žepno uro, se je vznemiril:

„Kaj, zlomka, že enajst bo?“

Vzlic ugovorom je dal zapreči in se je odpeljal proti domu.

„Strela, začencala sva se!“ se je jezil Brencè. „Komaj ob polnoči bom doma. Liza se bo jezila! Vraga, pa je res nerodno... Hi, hi, šimlja!“ Tlesknil je kobilico z vajeti po hrbtu, jo vščenil zapored z bičem pod trebuh ter kričal: „Hi, hot, šimlja, kost stara, vrag te zajezdil!“

Brence pa je bil trebušast orjak, sodec vina in košek z jajci tudi nista bila lahka, a šimlja protinasta in postarna...

Koncipist Žabota pa se je medtem že drugič imenitno navečerjal. Napil se je kavarnarjevega najboljšega vinca, skusil še celo vrsto najfinejših likerjev ter izpraznil še nekaj orehov izborne turške črne kave.

Glavni užitek pa je bil vendarle vesela razposajenost prekrasne gospe Lize. Vražja ženska! Koliko humorja in temperamenta je bilo v njej!

„Vaš gospod papa je graščak, ne?“

„Dà, in dvorni svetnik v pokoju... mama pa je hčerka barona Möllershausena.“

„O, takoj se vam vidi, da ste odličnega rodu! Ko sem vas zagledala pred dvema mesecema v parku ob vodometu, sta mi takoj imponirala vaš nastop in vaša zunanost... me ženske imamo pogled za kaj takega!“

„O, tudi moški dobro razločujemo — vsaj tisti, ki nismo več naivni.“

Gospa Liza se je prisrčno zasmejala in na lahno prijela koncipista za uho:

„Kajpada, vi niste več naivni! To se vam vidi, da ste pravcati Don Juan. O, vi grešnik! A vidite, prav takega mladega, lepega Don Juana imam najrajša.“

Sklonila se je k njemu, naslonila mu komolec na koleno ter s prstki poravnava njegovo kravato. Čisto blizu je bil njen zarjaveli, nežno rdeče podpluti obraz, kakor karmin so bile njene sočne, napete ustnice in kakor brušen opal sta se svetili njeni očesci. Čutil je njen vroči dih in občudoval njene prekrasne zobke.

In ker je le strmela vanjo, ga je vprašala:

„In vi... in vi? Zakaj ne rečete ničesar?“

„Ah, kaj naj rečem? Saj veste vse... saj čutite vse, kar se godi v meni!“

„Dà, dà, no — in? — in?“

„Ljubim, ljubim vas nepopisno!“ je zaječal in poljubil Lizin goli komolec.

„Zakaj komolec?“

„Tudi nogo vam poljubim, če dovolite!“

Liza pa je vstala in izjavila, da je v sobi vroče. Odprla je okno, da je prihajal mehki nočni vzduh cvetoče pomladi. Naslonila se je na blazinico, gledala napeto na trg in poslušala. Ulice so bile tihe in prazne. Nikjer ni gorela niti lučka. A nebo je bilo gosto posejano s trepetajočimi zvezdicami, in Rimska cesta se je vila preko nebesa kakor pavji rep.

Koncipist je sedel za mizo in zrl nanjo.

„Kakor boginja je lepa!“ je razmišljal. „Nikdar nisem videl lepše, razkošnejše žene. In ona me ljubi! Vse na njej mi izdaja, da je moja, samo moja. A kaj naj storim? Naj jo li objamem in poljubim? Že sedaj? Ali me ne bo smatrala za nasilnika, sircveža?“

Vstal je, šel k njej in pošepetal:

„Kaj bi se mi zgodilo, če bi zdajle vstopil vaš mož?“

„Nič. Vam nič. A mene bi ubil na mestu!“

„In vendar ste me povabili k sebi?“

„Vendar! Zdaj menda vidite, kako vas imam rada. O, vi — vi —!“ Hipoma mu je ovila roke okoli ramen, ga pritisnila nase in ga poljubila. Tedaj so zableščale Žabotove oče smelo in strastno, zmagovito. Toda le mehko jo je prižel nase, ovil desnico okoli njenega pasu in se ustrašil: bila je brez modrca in prsti so se mu udrli globoko. „Kako ste krasni! Kako ste vroči!“ je zavzdihnil in drgetal...

Čemu bi se še nadalje naslajali na nerodnostih Don Juanovih? Vsi imamo v historiji svojih mladostnih ljubezenskih dogodivščin prizore, ki nas jih je sram še danes. Kadar se spomnimo nanje, zamižimo kakor bi se hoteli skriti sami pred seboj, stresamo glavo in zamahnemo z roko, kakor bi odganjali nadležno muho: ogenj zagrešene blamaže nas peče še po dvajsetih, tridesetih letih, in sam Bog nas varji, da nam spomin nanje ne zagrení še naše poslednje ure! Rdeče ustne so nam kot zrele jagode dehtele nasproti, bele mramornate roke so se razklepale, koprneče oči so nas kot brušena dragulja zvale in rotile, a mi jih nismo videli, nismo hoteli ali celo nismo mogli. Mimo je šel hip, krasen, vroč, sladak, in se ni vrnil nikoli več... ostal pa je žgoč spomin, ki nas preganja skozi vse življenje.

Koncipist Žabota in gospa Liza pa sta bila k sreči različna temperameta. Dejal bi: on je bil kakor skladatelj oper stare šole: užival je

v brezkončno umetnem razvijanju uverture, v prepletanju in zapletanju motivov, na dolgo in široko. Če slišiš tako uverturo, si čul pravzaprav že vse lepote, duhovitosti in poezijo opere. Kar sledi, je le še ponavljanje, realiziranje in banaliziranje. Ona pa je bila kakor operisti najmodernejše dobe: par efektnih taktov, pa zastor gor! — dejanje se takoj začni!

In tako se je zgodilo, da je dejala gospa Liza: „Zastor gor!“ — no, da, v istini je rekla:

„O, ti... ti neroda nerodasta! Čemu še govoriš, zakaj vzdihuješ in drgečeš? Fantek sladki, ljubim te, ljubim, in moj si, — moj!“

S stolpa mestne cerkve je zazvenel baš prvi udarec ure: bila je polnoč.

IV.

Jedva se je razlegnil dvanajsti udarec, pa je nekaj zahropelo, zaprhalo, pošlatalo po durih, popraskalo kakor z dolgimi kremplji in zagodrnjalo kakor pošastna zver.

Gospa Liza je viknila, planila in zbežala v sosedno spalnico. Zbegani in prebledeli Žabota je še utegnil obleči desni rokav svoje suknje, a ko je lovil levi, so se duri razletele in v sobo se je zavalil kavarnar Brencè. Koncipistu se je zdelo, da sega prav do stropa. Kakor glava pobesnelega bika se je videla kavarnarjeva plešasta lobanja z zavitim sivim kodrom nad vsakim sencem in sicer temno zaripljeni obraz je bil zdaj zalit s krvjo. Njegove ribje oči so mu stopile iz jamic, skozi režeča usta se je videlo zversko zobovje in širok, krvavo rdeč jezik. Z naporom se je premikal dalje, podprl svoj orjaški trebuh s stolovim naslonilom, a iz njegovih širokih, globoko sopečih prs je prihajalo le strašno grgranje. In naenkrat je dvignil roko ter naperil molče na koncipista svetlo reč.

„Za božjo voljo, bodite vendar pametni!“ je kriknil Žabota, odskočil, planil in počenil pod mizo.

„Ho, ho, ho!“ je hropel orjak, vrtel kakor blazen svoje ribje oči in stopil še korak bližje. Svoj trebuh pa je podprl z mizno pločo.

Iz spalnice je zadonel grozen glas, napol krohot, napol jok. Bliskoma je šinilo koncipistu, drgetajočemu pod mizo, v glavo: tudi Liza je zblaznela od strahu in sramote! — a jedva je dvignil izpod ploče svojo glavo, je zagledal nad sabo kavarnarjeve ribje oči sredi krava-vega, besno spačenega obraza, tik pred svojim čelom njegovo pest z blesketajočo se rečjo ter je začul iznova hropeče izhrkovano grožnjo: „Ho! — ho! ho!“

Takoj nato pa je omahnil Brenčè za mizo na stol, si obrisal z veliko rumeno, rdeče pikasto ruto potni obraz, si natočil polno čašo vina in jo duškoma izpil. Globoko se je oddahnil, zabobnal s pestjo po mizi in zarežal:

„Na, zdaj se pa lepo in mirno pogovoriva, blagorodje! Tjale na zofo sedite in poslušajte!“ In na velikansko strmenje Žabotovo je položil predse velik kletni ključ.

Koncipist se je dvignil izpod mize, si oblekel najprej še levi rokav svoje suknje in se obenem čudil, kako enakomerno mu drgeče desno koleno. Kakor bi ga suvala navita vzmet, mu je odskakovalo koleno ven in noter, ne da bi ga mogel ustaviti. Ko ga je napel in se naslonil nanje z vso težino svojega telesa, je začelo z isto enakomerno brzino drgetati njegovo levo koleno. Zbegan in vdan je zdrsnil na zofin rob.

„Gospod doktor,“ je začel Brenčè ječaje in sopihaje, „jutri na vse zgodaj pojdem h gospodu glavarju in mu povem... Nato se odpeljem v Ljubljano k svojemu odvetniku, da mi napravi tožbo... Dà, da-a!“ In zopet je zavzdihnil in pomolknil. „Mojo ženo lahko vzamete kar precej s seboj. Tamle jo imate. Za svoj zločin boste kaznovani, meni pa gre poštena odškodnina. Dà, da-à!“ In zopet se je oddahnil. „V Ljubljani pojdem okoli vseh upravništev dnevnikov ter dam napisati ‚Poslano‘ na naslov Vašega gospoda očeta ter mu razložim javno, kakšnega sina si je vzgojil. Dà, da-à!“ — — — — —

Pravkar je udarilo v stolpu mestne cerkve eno, ko je Žabota po praznih, temnih ulicah kakor pijan omahoval domov.

Brenčè in gospa Liza pa sta sedela za mizo in veselo se smehljaje ogledovala papir, na katerem se je svetilo še sveže črnilo.

„Hehe, štiri tisoč kronic! Izlahka zasluženih. Vsak pol, kakor vselej. Tepček se ni kar nič branil, hehe!“

„Zakaj nisi zahteval šest, osem tisoč? Bržčas bi bil tudi podpisal, ha ha!“ je dejala Liza in pritegnila nočno haljo, ki ji je zdrknila z golih ramen.

„Če bi bil prišel le še pet minut kasneje, bi bil mogel res zahtevati tudi deset tisoč... Samo še levi rokav bi bil moral sleči!“

Liza se je zakrohotala. „Res, res... samo še levi rokav, pa bi bilo vredno deset tisoč! A koga si privoščiva zdaj?“

„Samo še enega, poteni se lahko umakneva v Ljubljano. Morda koncipijenta dr. Kocena...?“

„Ne, ne, prej še davčnega pristava Gorjupa!“

„Ali ta je lažji!“ je ugovarjal kavarnar.

„Zato pa zrelejši!“ je dejala Liza in kakor kraljica veličastno odšla v svojo spalnico, — Brencè pa je odkobalil v nasprotno stran...

Tri dni nato je prejel Brencè po pošti svoje tisočake, obenem pa je dobil Žabota štirinajstdneven dopust. Prosil je zanj koncipistov oče, dvorni svetnik v p., brzojavno naravnost na okrajnega glavarja. Hkratu pa je oče vložil na c. kr. deželno predsedstvo tudi prošnjo, naj mu sina iz zdravstvenih ozirov nemudoma premeste drugam.

Tako se je vozil koncipist Žabota že četrtega dne popoldne z brzovlakom k svojemu dobremu papanu na graščinico. V I. razredu vlakovem sam sedeč za mizico, na kateri so ležale različne pilice, škarjice, dletka, usnjati likalnički, brušeno zrcalce v srebrnem okvirju, tuše, čopič in puder, se je lepi Don Juan manikiral, masiral in slikal po licih ter se samozavestno smehljajal.

„Oh, ti cigansko in božansko krasna, sladka Liza!“ je razmišljal in si navijal jedva vidne brčice. „Vzlic vsemu — snoči pa je le prišla k meni za slovo. Sama! Da se osveti svojemu Otelu! O bože, bože, in s kakšnim temperamentom se je maščevala! — Na, na, kajpak, ubožica se je besno zaljubila vame in zdaj bo nesrečna vse življenje... Za uplenjeno nogavično podvezo sem ji vsilil sto kron in ji obljubil, da dobi za drugo še dvesto, če mi jo prinese sama, kadar bo utegnila. In prav gotovo mi jo prinese!“ — — — — —

Tako živi Žabota vesel in srečen dalje, se zaveda svojih vrlin in se ponaša z vedno novimi uspehi pri lepem spolu. Zadovoljen je s seboj in ne muči ga nikak dvom. Nadebuden talent in socijalno zares silno koristen član naše družbe! Komisar je šele, pa plačuje alimente za petero otrok, trikrat se je že odkupil zaradi zagrožene tožbe, ker je obetal zakon, in štirikrat se je poravnal z zakonskimi možmi, ki so mu kakor Brencè hoteli prepustiti ženo nezvestnico...

Nov čas je napočil in talentom so odprta vrata do najvišjih karijer. Zlasti pa takim Don Juanom, povsod priljubljenim, povsod iskanim in ženstvu najsimpatičnejšim, — odlikašem, promoviranim sub summis auspiciis Imperatoris.

